

en dat hij aan ziekenhuizen had verzocht om opgaven betreffende deze werktijden. Tijdens het debat kwamen nog andere onverkwikkelijkheden aan bod: Mr. LAURIE PAVITT meende dat de minister zich met de Junior Hospital Doctors' Association in verbinding moest stellen en een eind moest maken aan het probleem van „on call” uren en uren die aan actief werk werden besteed. Het is volgens hem belachelijk dat deze artsen pas betaling ontvangen als zij 100 uren „on call” zijn geweest. Mr. FRANK ALAUN zei dat hij over bewijzen beschikte dat artsen zonder onderbreking 110 resp. 36 uur hadden gewerkt zonder naar bed te kunnen gaan. De ziekenhuizen waar dat gebeurd was, hebben geweigerd advertenties te plaatsen om staffleden aan te trekken, en deden niets om het tekort te helpen verminderen. De minister zei dat artsen ten onrechte als werk betitelden, wat in werkelijkheid een combinatie was van werk en beschikbaar-zijn. Het vraagstuk is ingewikkeld en er is meer informatie nodig. (*Lancet*, 1 jan. bl. 50.)

SMON. In de laatste tijd zijn er vele stemmen opgegaan tegen de Japanse opvatting als zou gebruik van clioquinol de oorzaak zijn van SMON (subacute myelo-optische neuropathie). In een brief aan het *Lancet* (8 jan. bl. 98) herinnert J. B. CAVANIGH aan de uiteenlopende meningen omtrent de oorzaak van „pink disease” (acrodynie) twintig jaar geleden. In een editorial van het *Lancet* was in 1953 geconstateerd dat „many paediatricians were unconvinced that mercury was a common cause of pink disease in this country”. Er waren zelfs auteurs die bij onderzoek van mensen die de geïncrimineerde calomel-bevattende tandpoeder gebruikten, minder pink disease hadden vastgesteld dan bij mensen die geen calomel in hun tandpoeder consumeerden. Toen evenwel een week later de fabrikanten aankondigden dat hun tandpoeders geen calomel meer bevatten, nam de frequentie van pink disease af en de ziekte verdween tenslotte geheel. Al is het juiste verband tussen pink disease en kwik dan niet bewezen, een feit is, dat de mensen vergiftigd werden door gebruik van een onnodig „geneesmiddel” waarvoor talrijke andere substanties bestaan. Hetzelfde kan van clioquinol worden gezegd: het is niet bewezen dat dit middel gunstig werkt bij chronische diarree, terwijl er werkzame middelen bestaan die niet schadelijk zijn voor het zenuwstelsel.

VERENIGDE STATEN

Zen Macrobiotics. De American Medical Association's Council on Food and Nutrition maakt zich grote zorgen over de groeiende populariteit van Zen Macrobiotics, speciaal onder de opgroeiende jeugd. Het gaat om een door de Japanner GEORGES OHSAWA bedacht dieet, dat steunt op een theorie waarover hij twee boeken heeft gepubliceerd: *Zen Macrobiotics* en *Philosophy of Oriental Medicine*. Het doorslaand „succes” van het dieet is een extreem voorbeeld van de algemeen waarneembare neiging tot natuurlijk en organisch voedsel. Volgens de uitvinder leidt het gebruik van dit dieet tot geestelijke ontwakning en wedergeboorte. De Council beschouwt het dieet, hoe nobel misschien de motieven van de aanhangers ervan mogen zijn, niet alleen als een gevaar voor de volksgezondheid, maar zelfs als een levensgevaar voor de gebruikers. Immers zou er volgens OHSAWA geen ziekte zijn die niet door een toepasselijk dieet zonder medicijnen kan worden genezen. Dit betekent dat in extreme gevallen de patiënten niet toekomen aan wellicht noodzakelijke geneesmiddelen. Er zijn tien dieet-graden, genummerd van -3 tot +7. Het laagste dieet (-3) omvat 10 pct cerealiën, 30 pct groenten, 10 pct soep, 30 pct dierlijke producten, 15 pct sla en fruit, 5 pct dessert. Het hoogste dieet (+7) bestaat voor 100 pct uit cerealiën. Volgens OHSAWA is „geen ziekte een-

voudiger te genezen dan kanker, door terugkeer naar het meest elementaire en natuurlijke dieet no. 7”. De adviezen strekken zich veel verder uit. Raadpleging van een arts is niet nodig; ieder is zijn eigen dokter. (*J. Amer. med. Ass.*, 18 okt. 1971 bl. 397.)

Levercoma behandeld met extracorporeale apelever-perfusie. In het *British medical Journal* van 1 januari (bl. 23) beschrijven ABOUNA en medewerkers uit Augusta/Georgia en Richmond/Virginia twee patiënten die in een diep levercoma verkeerden ten gevolge van een fulminante virus-hepatitis. Alle behandeling, inclusief drie wisseltransfusies, was vruchteloos gebleven. Beide patiënten herstelden volkomen en leidden 7 resp. 8 maanden later een normaal werkzaam bestaan, na een enkele extracorporeale perfusie met behulp van de lever van een aap (*Papio papio*) gedurende 13½ resp. 16½ uur. Er deed zich geen enkele complicatie voor en er ontwikkelden zich geen klinische immunoreacties, evenmin als antistoffen tegen apeserum (wel tegen ape-erythrocyten en -lymfocyten). Bij beide patiënten keerde het bewustzijn reeds tijdens de lever-perfusie terug. Ook trof deze behandeling doel ten aanzien van de bilirubine-klaring en de verhoging van de stollingsfactoren, hetgeen echter ook met de wisseltransfusies was gelukt. De auteurs hebben thans een ervaring betreffende zeven extra-corporeale apelever-perfusies bij vier patiënten. Zij zijn van mening dat deze wijze van ontgiftiging beter werkt dan gekruiste circulatie door aansluiting van de patiënt op een levende aap of een levend mens of een kadaver.

WEST-DUITSLAND

Honderd jaar Deutsches Ärzteblatt. Op maandag 2 september 1872 verscheen het eerste nummer van het *Aerztliches Vereinsblatt für Deutschland*, aangekondigd als „Centralorgan für die aus wirklichen approbirten Aertzen bestehenden Aerzte-Vereine des deutschen Reiches”, onder de hoofdredactie van Dr. HERMANN EBERHARD RICHTER. Op 1 januari 1930 werd de naam van het blad veranderd in *Deutsches Ärzteblatt*. Het eerste nummer van 1972 is als jubileumnummer uitgegeven en bevat het begin van een vervolgverhaal over de eerste honderd jaar van het weekblad.

CONGRESSSEN ENZ.

Internationaal Symposium over de opleiding in dringende hulpverlening, 12-13 mei 1972 te Brugge, georganiseerd door het Sint Janshospitaal van Brugge. Inlichtingen: Dr. P. LUST, Spoedgevallendienst, Sint Janshospitaal, 8.000 Brugge, België.

XXIII International Congress of the History of Medicine, 2-9 sept. 1972 te Londen, georganiseerd door de British Society for the History of Medicine, en La Société Internationale d'Histoire de la Médecine. Secretariaat: Wellcome Institute of the History of Medicine, 183 Euston Road, London N.W. 1.

M. M. HILFMAN

Binnenland

„Biodynamisch” voedsel. De Keuringsdienst van Waren in Amsterdam heeft in 15 van de 52 onderzochte monsters „natuurzuivere” groenten en fruit, die als „biologisch-dynamische” producten op de markt waren gebracht, overblijfselen van bestrijdingsmiddelen ontdekt. En dat terwijl met de term „biologisch-dynamisch” wordt bedoeld dat er bij de teelt helemaal geen „onnatuurlijke” middelen zijn toegepast.